

Prügi tuleb asjana tagasi

Targu Talita käis uurimas, mis saab plasti- jaätmeist, mille me hoolega puhtaks pestuna pakendikonteinerisse või panditaara automaati poetame.

Kilejätmed ja tühjad pudelid ootavad õuel uuestisündi.

U sinaimagi koduse prügisorteerija hinge ronib vahel kahtlus, kas tema tublidusest üldse kasu on. Lisaks liiguvad legendid prügiautojuhtidest, kes erinevat liiki jäätmed niikuinii pärast ühte hunnikusse kokku kallavad. Tallinnas Suur-Sõjamäel asuvat plastitehast külastades võib aga veenduda oma silmaga, et vähemalt osa jäätmeist alustab uut elu väärtusliku toormena.

Maailmas tuntakse ligi 2000 liiki polümeeri ehk plasti. Paarkümmend neist on laiemalt levinud, kuut töödeldakse suuremas koguses ka ümber. Plastitehase AS keskendub praegu eeskätt kahele – polüetüleenkilele ja PET-pudelile.

Plastitehase õuel võtavad saabujat vastu plastpudeli- ja kilekuhilad, mille hulgas võib olla ka vana poekott, mille pakendikonteinerisse panite, või joogipudel, mille panditaara kokkuostu vii-

site. Plastitehase juhatuse liikme Kalevi Palutederi sõnul on ligi 1/3 kilest, mida tehas ümber töötab, elanikelt kogutud, ülejäänud moodustavad tööstusjäätmed.

PÕHITÖÖ MASINATEGA

Polüetüleenist valmistatakse nii poekilekotte kui ka kasvahoonekilet. Silorulli kilet samuti, ent seda plastitehas ümber ei tööta. See on praeguste tehnoloogiliste võimaluste jaoks liiga õhuke, määrdund ja lisaaineid täis.

PET-pudelid on aga tavalised plastist joogipudelid, millest me rüüpame karastusjooke või vett. Siis viime need loodetavasti panditaara kokkuostu või vähemalt sokutame kuhugi, kust mõni pandisummas motiveeritum kodanik selle üles leiab.

Kilet ja pudeleid müüvad plastitehasele põhiliselt tema lepingupartnerid: Pandipakend, Pakendiringlus, Ragn-Sells, Cleanaway jt. Parasjagu vurabki värvast sisse tuntud jäätmekäitleja kaubamarki kandev veok, levitades haisu, mis lubab oletada, et pestud plastpakend pole ainus kraam, mida veetud. Muidu ei lõhna aga plastitehase õuel sugugi pahasti, sest nad ostavad kokku eeskätt puhas materjali, mille seejärel veelgi puhtamaks töötlevad.

Tootmishooneis huugavad masinad, vormides üha uusi portsjone plastgraanuleid ja -helbeid. Palutederi sõnul töötavad seadmed ööpäevaringselt, sest tehtud investeeringuil pole mõtet lasta jõude seista.

Kile suundub kõigepealt sortimisliinile, kus tööliste nobedad näpud selle värvide järgi mahutitesse jaotavad ning kõlbmatu kõrvaldavad. Töötlemiseks ei sobi määrdund, vale liiki või teibitud kile.

Edasise töö teevad masinad: purustavad, pesevad, eraldavad, sulatavad, filtreerivad, granuleerivad. PET-pudelid suunduvad purustajasse koos korkide ja etikettidega, olgugi need teisest materjalist. Ülearusest saadakse lahti veevannis ja tsentrifuugis tänu selle PET-ist erinevale kaalule. PET vajub vannis põhja, muu jääb pinnale. Tsentrifuugis surutakse ülearune pehme osis läbi sõelte välja ning vajalik püsib sees.

EUROOPASSE JA HIINASSE

Plastikiudude kimp voolab sõelast välja nagu makaronid hakkmasinast. Enne seda on plastipuru kuumuse ja kõrge rõhu abil ühtseks massiks sulatatud. Lõpuks "makaronid" tükeldatakse ning graanulid ongi valmis.

Kalevi Paluteder näitab, millisenä väljub kile purustist.